

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
департамент „Музика“ – професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
за *дисертационния труд* на **Трифон Великов Трифонов**
докторант в НБУ, с научен ръководител: проф. д-р Георги Арнаудов

на тема:

СТИЛОВИ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ В ТВОРБИ ЗА ДУХОВ ОРКЕСТЪР ОТ НИКОЛАЙ БРАТАНОВ, ЖУЛ ЛЕВИ И ХРИСТО ТОНЕВ

за присъждане образователна и научна степен „ДОКТОР“
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,

Биографични данни на кандидата

Трифон Великов Трифонов завършва СМУ „Веселин Стоянов“ в гр. Русе (1986). По време на обучението си в училището изнася редица солови концерти с Русенска филхармония, свири в училищния духов и симфоничен оркестър. На X Национален конкурс „Светослав Обретенов“, Провадия, му е присъдена II награда (1986). Отбива военната си служба в духовия оркестър на Ансамбъла на строителни войски с диригент Доцо Вътков. През 1993 завършва НМА „Проф. Панчо Владигеров“ със специалност кларинет в класа на проф. Петко Радев. Лауреат е на златен медал от XII Национален конкурс „Светослав Обретенов“, Провадия, (1990). От 1996 работи в духовия оркестър към общината на гр. Перник под диригентството на доц. Христо Тонев като концертмайстор и 1-ви кларинет. От 2008 до днес е диригент на оркестъра. Член е на жури на ежегодния международен конкурс за млади изпълнители на класически музикални инструменти към Двореца на Културата, гр. Перник – най-старият граждански духов оркестър. Под ръководството на Трифон Трифонов оркестърът прави повече от 150 концертни изяви всяка година. Солисти на оркестъра са изявени български и чуждестранни музиканти – инструменталисти и певци. През 2014 под ръководството на Трифон Трифонов духовите оркестри на гр. Кюстендил и гр. Перник участват в проект, с който изнасят няколко концерта в Перник, Кюстендил и София в подкрепата на кандидатурата на София и Югозападния регион за културна столица през 2019. Поради спецификата на състава всички аранжimenti и оркестрации за духовия оркестър са на Христо Тонев (над 300) и Трифон Трифонов (над 100). От 2014 Трифон Трифонов организира и води духов оркестър към XVI Основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, кв. Църква на гр. Перник. Трифонов работи по програмите на МОН „Твоят час“ и „Студентски практики“ фаза 1 и фаза 2. Мажоретен състав на Обединен детски комплекс гр. Перник, заедно с духовия оркестър, печелят наградите: Grand Prix, и дипломи за най-добър диригент, чуждестранен оркестър и мажоретен състав на международния фестивал-конкурс „Златен тромпет“ в Биелско Бяла – Полша (2018). Като диригент на оркестъра Трифон Трифонов е награден с: „Плакет“ за принос в областта на културата от кмета на гр. Перник (2014) и „Златна лира“ от СБМТД (2017). Под неговото диригентство духовият оркестър на Перник печели наградите: „Сребърна лира“ СБМТД – Духов оркестър (2012); „Кристално огърлие“ СБМТД – Духов оркестър (2017); „Кристално лира“ СБМТД – в категорията „Духов оркестър“ (2018); „Паметен знак“ на Областния управител (2017). От пролетта на 2013 е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Музика“ на НБУ.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита на заседание на департамент „Музика“ – НБУ, състояло се на 29.09.2020. Трудът се състои от увод, две глави със съответни подглави и заключение в обем 153 страници, от които 129 страници основен текст и 22 страници с 5 приложения, свързани с творческата дейност на автора по време на докторантурата. Включени са 5 архивни единици от Държавен архив гр. Перник.

Нотните примери от разглежданите произведения се намират в основния текст и са 19 на брой. В приложения диск към дисертацията се намират снимки, видеоуроци на Христо Тонев и концертно изпълнение на „Хорал“ от Христо Тонев с диригент авторът. Цитираната литература включва 55 заглавия на български, руски, английски и немски език, в това число и сайтография. Първата глава е посветена на по-обща проблеми, свързани с духовия оркестър и изпълнителството, разгледани в исторически контекст и в съвременността, като е подчертано мястото на първия граждански духов оркестър в България – Духовия оркестър, гр. Перник. Втората глава е насочена към репертоарни проблеми и анализ на творчество за духов оркестър на четири творби от трима водещи автори в жанра.¹

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Дисертационният труд набляга на няколко творби за духов оркестър от Николай Братанов, Жул Леви и Христо Тонев – актуално звучащи произведения, някои от тях изградени върху теми от българския фолклор, влизащи в репертоара на съвременните български духови оркестри. **Обект** на внимание са проблеми от стилово и интерпретационно естество при работа с произведения за духов оркестър от български композитори, разгледани конкретно върху примерите от творчеството на Жул Леви, Христо Тонев и Николай Братанов. **Предмет** на изследването са творбите, написани за духов оркестър от Жул Леви, Николай Братанов и Христо Тонев, като се анализират четири произведения: „Пиринска рапсодия“, „Родина“, „Празник в Граовско – песен и танц за гайда и духов оркестър“ и „Хорал“. **Цел** на дисертационния труд е анализ на написаното за духов оркестър от тримата композитори, чрез вникване в стилистиката и проблематиката, в интерпретацията на произведенията, за да се предложат решения на проблеми, свързани с оформянето на репертоара на ученическите, любителските и професионалните духови оркестри в България. Поставени са следните **изследователски задачи**: 1) Да се проучат предпоставките за възникване и развитие на духовия оркестър в България. 2) Да се съберат сведения и доказателства за основания през 1901 Духов оркестър към Мини Перник. 3) Да се издирят оригиналните партитури на произведенията, включени в разработката. 4) Да се издирят записи и други материали, документиращи концерти с произведения на тримата композитори. 5) Да се направи интерпретационен анализ на творбите, включени в изследването. 6) Да се дефинират и разгледат диригентските проблеми, свързани със стила и интерпретацията на произведенията от Николай Братанов, Жул Леви и Христо Тонев. 7) Да се въведе и коментира гледната точка на композитора, оркестратора, диригента и ерудита Христо Тонев чрез интервю с него.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Актуалността на този труд се налага от необходимостта от нови маршове, хора и съвременно звучащи пиеси за духов оркестър, които да дадат насока в работата на младите

¹ Съдържание на дисертационния труд: Увод. ПЪРВА ГЛАВА: ЗАРАЖДАНЕ НА ДУХОВИЯ ОРКЕСТЪР И НЕГОВОТО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ (1.1. Духовият оркестър в световната музикална практика. 1.2. Развитие на духовия оркестър в България от Освобождението 1878 до 90-те години на XX век – маркери. 1.3. Българският духов оркестър през XXI век - репертоар и място в културната действителност. 1.4. Духовият оркестър на гр. Перник – първият граждански оркестър в България.) ВТОРА ГЛАВА: ДИРИГЕНТСКИ ПРОБЛЕМИ В ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА НА СЪВРЕМЕННИ ТВОРБИ ЗА ДУХОВ ОРКЕСТЪР. (2.1. Творчеството на Христо Тонев за духов оркестър. Маршове и пиеси за духов оркестър. Диригентски интерпретации. 2.1.1. Празник в Граовско – песен и танц за гайда и духов оркестър. 2.1.2. Хорал. 2.2. Творчеството на Николай Братанов за духов оркестър. Маршове за духов оркестър. Диригентски интерпретации. 2.2.1. Родина. 2.3. Творчеството на Жул Леви за духов оркестър. Танцови пиеси и фолклорни обработки. 2.3.1. Пиринска Рапсодия.) ЗАКЛЮЧЕНИЕ. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД. ПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА. ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 ТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ НА ДОКТОРАНТА. ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 ИНТЕРВЮ С ХРИСТО ТОНЕВ (фрагменти). ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 ИНТЕРВЮ С НАНЬО ЧОЛПАНОВ. ПРИЛОЖЕНИЕ № 4 СЦЕНАРИЙ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛЕН КОНЦЕРТ. ПРИЛОЖЕНИЕ № 5 *ТОНЕВИЗМИ*. ПРИЛОЖЕНИЕ № 6 ДИСК СЪС СНИМКИ, ХОРАЛ – ВИДЕО, ВИДЕО УРОЦИ ПО ДИРИЖИРАНЕ НА ХРИСТО ТОНЕВ.

диригенти на тези състави. Един от **основните въпроси** е оформянето на облика на духовите оркестри в България чрез изпълнение на творби от утвърдени български композитори, написали произведения специално за духови състави. Обърнатото внимание на числеността, инструментариума, репертоара, както и на стиловата и интерпретационна проблематика, произтичаща при работа с духов оркестър, направените анализи на произведенията би дала достатъчно знания за встъпващите в професията на изпълнител в духов оркестър или диригент и ръководител на такъв състав, не само у нас. Направените изводи и предложените решения ще помогнат при оформянето на репертоара на ученически, любителски и професионални духови оркестри в България, и ще дадат насоки при интерпретирането на произведения от български автори.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Дисертационният труд е вдъхновен и насърчен лично от Христо Тонев и е плод на близкото приятелство и дългогодишната съвместна работа (повече от 13 години) между него и докторанта Трифон Трифонов. Подходът към разглежданите творби е преди всичко от гледна точка на музикалната им интерпретация, включително и като диригентска работа. Целите и задачите, които са поставени в научната разработка, свързани с научните задачи, са изпълнени. Резултатите от изследването са реализирани. Чрез издирване и проучване на научна и нотна литература, на записи, чрез изпълнение на произведенията, чрез интервюта и разговори, заснемане на видеа с Христо Тонев, чрез издирване на архивни единици от Държавен архив гр. Перник, докторантът е защитил максимално своята докторска теза.

Методология на изследването

Изследването се провежда комплексно. Методиката включва формален и интерпретационен анализ на произведения за духов оркестър. Методите за цялото изследване са: аналитичен, дескриптивен, сравнителен, наблюдение, херменевтичен.

Коректност при цитирането на представителен брой автори

Докторантът е коректен при своите цитирания. Той използва достатъчно източници, върху които е изградил и обосновал своята теза.

Приноси на дисертационния труд

1. За първи път се прави изследване, което разглежда фактологически и аналитично развитието на Пернишкия духов оркестър като част от музикалната култура на града.
2. Направените анализи и диригентско-музикални предписания могат да бъдат полезни както за изпълнителите, така и за обучаващите се в оркестрово-духовите формации.
3. Разработената теза има амбиция да добави научни факти и да предизвика интерес към ансамбловото свирене в духов оркестър/състав, с което да се възродят исторически обосновани предпоставки и да се предизвика отново потребност от общо и специализирано музикално образование чрез и на духови инструменти.
4. Направено е интервю, в няколко части, на диригента, общественика, педагога и композитора Христо Тонев, с което се допълва изследването и се дава възможност и на последващи научни разработки. Направено е и интервю с музиканта Наньо Чолпанов, което допълва докторската теза с факти.
5. Направен е примерен вариант на „Урок за духовите инструменти”, който е готов продукт и би могъл да се използва от всеки педагог, както и да се направят бъдещи съвместни изяви пред подрастващи – ученици, средношколци, деца в град Перник и околностите. Това е възможност за развиване на общата музикална култура.
6. Посочените концертни изяви са съществена част от докторската разработка.

7. Приложенията са съществена част на труда и заявяват фактологична база за последващи изследвания.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на дисертацията и коректно предава характера на докторската работа.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Имам чудесни впечатления от Трифон Трифонов за времето на неговото докторско обучение в НБУ. Той е амбициозен и трудолюбив. Любезен и коректен. Подкрепя младите таланти и прави проекти за реализация и практика на студенти и докторанти от програмите по музика в НБУ.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът има достатъчно (2 на брой) публикации върху темата, които са поместени в:

1. Духовата оркестрова практика през погледа на доц. Христо Тонев. – В: *Млад научен форум за музика и танц, 2014. Девета научна конференция за докторанти и постдокторанти с международно участие*. София: НБУ, 2014.

2. Духовият оркестър на Перник – първият граждански оркестър в България. – В: *Млад научен форум за музика и танц, 2015. Десета научна конференция за докторанти и постдокторанти с международно участие*. София: НБУ, 2015.

Изнесен доклад на научна конференция по темата на дисертационния труд

„Празник в Граовско – песен и танц за гайда и духов оркестър“ от Христо Тонев. – В: *II „Научен форум за изкуствата“, Научна конференция с международно участие: XIII „Млад научен форум за музика и танц“, II „Млад научен форум за театър, сцена и визуални изкуства“*. София, НБУ, 16, 17 юни 2018.

Докторантът има активна концертна дейност (като диригент на Пернишкия духов оркестър), в която са включени разглежданите и анализирани произведения в докторската работа, които могат да бъдат приети като вид публикации по темата.

Мнения, препоръки и бележки

Смятам, че би могло този докторски труд да се публикува като книга с илюстрации и диск към нея, за да може с него да се запознае по-голяма аудитория. Той е необходим на диригенти и изпълнители, както и на педагози.

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Докторантът отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научни степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България.

Дисертационният труд на **Трифон Трифонов**, докторант в НБУ, департамент „Музика“, с научен ръководител: проф. д-р Георги Арнаудов на тема: **СТИЛОВИ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ В ТВОРБИ ЗА ДУХОВ ОРКЕСТЪР ОТ НИКОЛАЙ БРАТАНОВ, ЖУЛ ЛЕВИ И ХРИСТО ТОНЕВ**, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, публикациите му, смятам достатъчни, за да дам своята положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на **Трифон Трифонов**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

27.12.2020, София

Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова